

Рожко І.В.

аспірант,

Науковий керівник: Лобова О.В.

доктор педагогічних наук,

професор кафедри педагогічної творчості та освітніх технологій,

Сумський державний педагогічний університет

імені А.С.Макаренка

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИЙОМИ МУЗИЧНОГО ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ

Музичне запам'ятовування ми розглядаємо через призму законів загальної пам'яті особистості, з урахуванням особливостей її перебігу та характеристик мнемічної діяльності.

Застосування в педагогічній практиці спеціальних прийомів задля підвищення ефективності музичного запам'ятовування дітей вказує на його довільний характер, адже мимовільний хід даного процесу не вимагає включення допоміжних зусиль задля фіксації в пам'яті музичного матеріалу.

Ефективність довільного запам'ятовування визначається низкою факторів та умов. Серед умов успішного запам'ятовування О.Леонтьєв виокремлює наступні: багаторазове, розумно сплановане й систематичне повторення матеріалу, ні в якому разі не механічне (типу «зубріння»); поділ матеріалу на частини з виокремленням в ньому смислових одиниць; розуміння тощо [2].

Досить важливими для довільності запам'ятовування музичного матеріалу є смислові зв'язки. Більшість сучасних досліджень музичної пам'яті, спрямовані на виявлення опорних прийомів організації запам'ятовування, ефективними в роботі з музичними творами вбачають наступні: принцип смислового групування, виявлення логічних опорних пунктів та процеси співвідношення [3, с. 192].

Цілеспрямованість характеру довільного запам'ятовування визначається прагненням надовго та міцно запам'ятати матеріал. Його ефективність також залежатиме від прийомів заучування музичного матеріалу. Серед прийомів організації матеріалу що запам'ятовується, запропонованих В. Шадріковим та Л. Черемошкіною [5, с. 397], для використання в музичній діяльності ми виокремлюємо наступні:

- прийом угруповання, структурування, схематизації (виокремлення окремих структурних фрагментів нової пісні із застосуванням схематичного зображення форми музичного твору, що вивчається);
- виділення опорних пунктів (акцентуація уваги дітей на початках речень, фраз, чи мотивів, що можуть слугувати відправними (опорними) для подальшого відтворення музичного матеріалу);
- встановлення аналогій, асоціації (спонукання дітей до встановлення смислових чи образних зв'язків між окремими музичними творами за схожістю, чи за контрастом);
- мнемотехнічні прийоми;

- повторення (раціональний розподіл повторень музичного матеріалу у часі).

Також слід звернути увагу на існування інших прийомів музичного запам'ятовування:

- механічне, багаторазове повторення, при якому спрацьовує механічна пам'ять; на практиці не дає значних результатів;

- логічне осмислення матеріалу, систематизація, виділення головних компонентів матеріалу; в роботу задіється логічна (смілова) пам'ять;

- прийоми запам'ятовування, що включають у роботу образну пам'ять (зорову, слухову, моторно-рухову, смакову, дотикальну, нюхову): зосереджене читання нот (зорова пам'ять); сольфеджування та інші способи стимуляції слухової пам'яті; використання синестезії (уявляючи колір, запах, смак звучання окремих фрагментів твору, що вивчається);

- залучення інших типів асоціацій, взятих з життя та з інших видів мистецтва, активізація естетичного почуття; включає в роботу та розвиває емоційну пам'ять;

- мнемотехнічні прийоми запам'ятовування («прийоми та способи, що полегшують запам'ятовування і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення штучних асоціацій») [1, с. 77].

Над розробкою мнемотехнік запам'ятовування музичного матеріалу дітьми молодшого шкільного віку ми працюємо у своєму дисертаційному дослідженні.

На думку провідних вчених (О.Гольденвейзер Л.Маккіннон), довільне запам'ятовування має переважати у музичному навчанні. Також, на результативність музичного запам'ятовування, за думкою Г.Цыпина, впливає «особистісний склад того чи іншого музиканта, індивідуальний стиль його діяльності». Тобто у навчальному процесі має місце врахування індивідуальних, особистісних особливостей учнів [4, с. 106].

Список використаних джерел:

1. Большой психологический словарь / сост. и общ. ред. Б. Г. Мещеряков, В. П. Зинченко. СПб.; М.: Прайм – ЕВРОЗНАК: ОЛМА-ПРЕСС, 2004. – 666 с.
2. Леонтьев А. Н. Развитие высших форм запоминания // Психология памяти / Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер и В. Я. Романова. – М.: ЧеР, 1998. – 816 с.
3. Петрушин В. И. Музыкальная психология: учебное пособие для вузов / В. И. Петрушин. – 2-е изд. – М.: Академический Проект; Трикста, 2008. – 400 с. – (Gaudeamus).
4. Цыпин Г. М. Психология музыкальной деятельности: проблемы, суждения, мнения: пособ. для учащихся / Г. М. Цыпин. – М.: Интерпракс, 1994. – 384 с.
5. Черемошкина Л. В. Развитие памяти детей / Л. В. Черемошкина. – Ярославль: Академия развития, 1997. – 317 с.